

pouští pro hanění vyvinění důkazem pravdy takových skutečností, z nichž je odvozován hanlivý soud o napadeném. Podobně má se věc s větou »kdyby se mu však ztratila sviňa, tak by ji jistě hledal a pokoje by lidem nedal, dokud by ji nenašel« a se zmínkou »o zbožných ovečkách«, o kterýchžto výrocích zprávy kmetský soud nad to sice praví, že sledují cíl sesměšnění soukromého obžalobce, avšak nikoli, že a proč předpokládá, že jsou k tomu objektivně způsobily. Ani výroku, že »obžalovaní užili o soukromém obžalobci výrazu »organisovaný klerikál« v úmyslu zaútočiti naň pro jeho politické přesvědčení, dobře jsouce si vědomi, že se výrazu »klerikál« užívá pro příslušníky politické strany lidové ve smyslu je »urážejícím a sesměšňujícím«, kmetský soud neodůvodnil. Nehledíc k tomu, že předpoklad »urážejícího« smyslu není právnicky přizpůsoben žádné ze skutkových podstat zákona a že ani předpoklad smyslu sesměšňujícího není rozložen ve své právní prvky, takže nelze ani kontrolovati, zda kmetský soud naplňuje jej správným pojmovým obsahem, — nepovšiml si kmetský soud toho, že výrazu »klerikál« bývá užíváno nesporně i zcela objektivně, beze vší příchuti hanlivé natož sesměšňující, k označení příslušníků určitého politického přesvědčení a neuvedl, proč předpokládá objektivní způsobilost jeho použití ve zprávě, snížení soukromého obžalobce ve vážnosti a úctě spoluobčanů. Pro tyto formální vady, vyžadující, by se kmetský soud znovu věci obíral a provedl jemu vyhrazená skutková zjištění, bylo jeho rozsudek v odsuzující části a v důsledku toho pak i v dalších ve výroku uvedených výrocích zrušiti.

Čís. 3185.

Pouhá jsoucnost služebního poměru mezi zaměstnavatelem a služkou nestačí k založení poměru svěřeni k dohledu a k výchově ve smyslu § 132 tr. zák.

(Rozh. ze dne 22. května 1928, Zm II 490/27.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmatečné stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 14. září 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem pokusu svádění ke smilstvu podle §§ 8, 132-III. tr. zák., zrušil napadený rozsudek a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji znovu projednal a o ní rozhodl.

Důvody:

Zmatečná stížnost důvodem zmatečnosti podle § 281 čís. 9 a) tr. ř. vytýká právem, že § 132 tr. zák. zaručuje zvláštní ochranu pohlavní svobody osobám, které jsou ve zvláštním, úzce ohraničeném poměru svěřenském. Tento záležej v dohledu, výchově nebo vyučování svěřené osoby se strany osoby, jež je podmětem trestného činu podle onoho ustanovení

zákona. Výrok rozsudku nalézacího soudu uvádí z těchto poměrů svěření k dohledu a vychování a z toho, že již tu v této souvislosti vytýká služební poměr Anežky D-ové k obžalovanému a že v důvodech rozsudku jest rovněž jen tento poměr uveden jakožto skutečnost, z níž nalézací soud zřejmě usuzoval na poměr svěrenský ve smyslu onoho ustanovení, sluší souditi, že nalézací soud považoval již pouhou jsoucnost služebního poměru mezi obžalovaným jako zaměstnavatelem a Anežkou D-ovou jako služkou za postačující k založení svěrenského poměru k dohledu a k výchově ve smyslu § 132 tr. zák. Nelze sice přisvědčiti zmateční stížnosti v názoru, jakoby tu byl rozhodným výlučně jen zvláštní způsob účelu, za nímž osoba ochrany potřebná vstupuje ve vztah k osobě jiné, a jakoby se jednalo jen o takové ochrany potřebné jednotlivce, kteří jsou výlučně svěření dohledu k účelu výslovně určené ochrany anebo k účelu vzdělání; stačí tu ovšem mimo případy výslovného svěření i takový poměr, v němž pachatel zločinu podle § 132 tr. zák. měl podle obecných pravidel a životních názorů povinnost bdíti nad mravním chováním a neporušeností svěrené osoby. Nesprávným je rovněž další názor zmateční stížnosti, že staré čelední řády byly zrušeny, neboť v úvahu tu přicházející čelední řád pro Moravu, vydaný zemským zákonem z 2. května 1886, čís. 53 z. zák. platí (až na zrušená ustanovení o čelední knížce a o některých trestech) dosud, zejména i v ustanovení § 17 II. odst., podle něhož jest službodárce povinen, přidržovati čeledíny ku mravnému a slušnému chování jak doma tak i mimo dům a má k tomu účelu právo vážně napomínati a důtky udíleti.

Tento dosud platný předpis čeledního řádu, zabezpečující službodárci v první řadě právo dozorčí kázně, nemůže však při volném služebním poměru sám o sobě zakládati poměr svěření, jak jest vymezen v § 132 tr. zák.; s tímto obmezením jest přisvědčiti námitce zmateční stížnosti, napadající bezvýhradné dovozování skutkové náležitosti »svěření« z pouhé jsoucnosti služebního poměru. Svěření k výchově nelze dovozovati ze služebního poměru o sobě, a dotyčný výrok napadeného rozsudku, že Anežka D-ová byla obžalovanému svěřena k vychování, není tedy vůbec opodstatněn. Z uvedeného ustanovení čeledního řádu mohlo by přicházeti v úvahu jen svěření k dohledu. Tu však zákonodárce, položiv jako rovnocenný základ k určení této náležitosti uvedeného těžkého zločinu vedle »svěření« k dohledu, »svěření k výchově nebo k vyučování«, dal zřetelně na jevo, že musí tu jíti skutečně o poměr, v němž má dohled nad svěrenou osobou nutně buďto podle výslovného pověření se strany osoby k tomu oprávněné anebo podle jiných poměrů přiměřených okolností účel mravně výchovný, zvláště pak též ve věcech pohlavního života. Jako takové zvláštní okolnosti mohou přijíti v úvahu zejména mladistvý věk služební osoby, její nevyspělost tělesná nebo duševní, nutnost intensivnějšího dohledu nad ní pro zvláštní její osobní poměry (povahu), pro nedostatek nebo nemožnost jeho výkonu se strany rodičů anebo jiných osob, jimž v první řadě náleží pečovati o mravní vývoj dotyčné osoby a pod. Teprve po zjištění takových okolností lze správně posouditi, zda je při služebním poměru dán i poměr

svěření k dohledu ve smyslu § 132 tr. zák. Usoudil-li však nalézací soud na tento poměr z pouhé jsoucnosti služebního poměru mezi obžalovaným a Anežkou D-ovou, právem to vytyká zmateční stížnost jako zmatek podle § 281 čis. 9 a) tr. ř., na jehož základě, poněvadž nejsou zjištěny skutečnosti, jež by bylo položiti za základ nálezu při správném použití zákona, sluší ve smyslu § 288 čis. 3 tr. ř. zmateční stížnosti vyhověti a za účelem jejich zjištění vrátiti věc soudu první stolice k novému projednání a rozhodnutí, aniž bylo třeba obírat se dále uplatňovaným důvodem zmatečnosti podle čis. 4 § 281 tr. ř.

Čís. 3186.

Bez výslovného (§ 109 odst. první) nebo následkem průtahu soukromého obžalobce předpokládaného (§ 112 odst. druhý tr. ř.) návrhu zastavovacího nemůže býti trestní řízení vyšetřujícím soudcem zastaveno.

Výzva soukromému obžalobci marně daná, by podal případné své námitky do určité doby, nespojená s pohrůzkou podle druhého odstavce § 112 tr. ř., jest toliko opatřením podle prvního odst. § 10 tisk. nov., s nímž nemohou býti spojeny následky zmeškání. Bylo-li však přes to vyšetřujícím soudcem zastavovací usnesení vydáno (nedopatřením a porušením zákona), a soukromý obžalobce, byv o něm vyrozuměn, nechal je vejíti v moc práva, nesmí býti v trestním řízení dále pokračováno a odsuzující rozsudek vydaný tu na podkladě obžaloby jest zmatečným podle § 281 čis. 9 b) tr. ř.; nezáleží na tom, že ono zastavovací usnesení nebylo doručeno obžalovanému; uplatňování onoho zmatku tu nevadí, že rozsudek neobsahuje výroku v příčině tohoto trestnost vylučujícího důvodu.

Pro stížnost podle § 113 tr. ř. není určena lhůta.

(Rozh. ze dne 23. května 1928, Zm I 21/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací vyhověl po ústním líčení zmateční stížnosti obžalovaného do rozsudku krajského jako kmetského soudu v Hradci Králové ze dne 9. listopadu 1927, jímž byl stěžovatel uznán vinným přečinem proti bezpečnosti cti podle §§ 491, 493 tr. zák. a § 1 zákona ze dne 30. května 1924, čis. 124 sb. z. a n., zrušil napadený rozsudek jako zmatečný a sprostil obžalovaného podle § 259 čis. 3 tr. ř. ze soukromé obžaloby pro přečin proti bezpečnosti cti podle §§ 491, 493 tr. zák. a § 1 zákona ze dne 30. května 1924, čis. 124 sb. z. a n., jehož prý se dopustil tím, že četl a uveřejniť dal v časopise »N. L.« v čísle 44 ze dne 29. října 1926 ročník XXXI-XV článek s nadpisem: »Tak zv. „schwindelkursy“«, ve kterém, tedy v díle tiskovém, soukromého obžalobce vydal veřejnému posměchu.